

Jarosław Ciesielski

Czynności adwokata w elektronicznym postępowaniu upominawczym

---

Palestra 58/3-4(663-664), 309-314

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

CZYNNOŚCI ADWOKATA W ELEKTRONICZNYM POSTĘPOWANIU UPOMINAWCZYM

WPROWADZENIE

Elektroniczne postępowanie upominawcze (dalej: e.p.u.) zostało wprowadzone do polskiego systemu prawnego ustawą z dnia 9 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw¹. Regulacja nowelizująca procedurę cywilną poprzez dodanie art. 505²⁸–505³⁷ oraz zmianę kilkunastu innych przepisów Kodeksu postępowania cywilnego² weszła w życie z dniem 1 stycznia 2010 r. Wprowadzenie do polskiego systemu prawnego elektronicznego postępowania upominawczego stanowi jedną z wielu zmian prawa procesowego zmierzających w kierunku coraz szerszej cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości³. Elektroniczne postępowanie upominawcze jest postępowaniem odrębnym, do którego na podstawie art. 505²⁸ k.p.c. stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu upominawczym (497¹–505 k.p.c.), natomiast na mocy art. 505²⁹ k.p.c. przepisy o pozostałych postępowaniach odrębnych nie znajdują w nim zastosowania. Sądem właściwym dla rozpoznawania spraw w elektronicznym postępowaniu upominawczym jest Sąd Rejonowy dla Lublina-Zachód w Lublinie VI Wydział Cywilny, utworzony rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z 14 grudnia 2010 r.⁴, wydanym na mocy art. 20 pkt 9 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych⁵. Przepis ten umożliwia Ministrowi Sprawiedliwości, po konsultacji z Krajową

---

¹ Ustawa z dnia 9 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 26, poz. 156).

² Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. nr 43, poz. 296 z późn. zm.), dalej jako k.p.c.

³ Najnowszym projektem jest system rejestrowania rozpraw za pomocą środków technicznego utrwalania audio-wideo, testowany obecnie w Wydziale I Cywilnym Sądu Okręgowego we Wrocławiu. Na temat programu pilotażowego m.in. Rafał Sulkowski, http://www.wroclaw.sa.gov.pl/pl/druk/nowosci/aktualnosci/rozprawa_audio_video

⁴ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 grudnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustalenia sądu rejonowego, któremu przekazuje się rozpoznawanie spraw w elektronicznym postępowaniu upominawczym należących do właściwości innych sądów rejonowych (Dz.U. nr 245, poz. 1646).

⁵ Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. nr 98, poz. 1070).

Radą Sądownictwa, przekazanie jednemu sądowi rejonowemu rozpoznawania spraw w elektronicznym postępowaniu upominawczym należących do właściwości innych sądów rejonowych. Sąd ten rozpoczął swą działalność w dniu 1 stycznia 2011 r.⁶

WSTĘPNE ZASADY KORZYSTANIA Z PLATFORMY E-SĄDU

Procedura stosowana w elektronicznym postępowaniu upominawczym w znaczący sposób odbiega od adwokackiej praktyki dnia codziennego, tj. praktyki pisma procesowego i oratorskich wystąpień na salach sądowych. Największą różnicą *prima facie* jest znaczne zautomatyzowanie relacji zachodzącej pomiędzy sądem a przynajmniej jedną ze stron postępowania. Obowiązek dokonywania przez powoda czynności procesowych w formie elektronicznej wynika *a contrario* z regulacji art. 505³¹ k.p.c., wedle którego wniesienie przez stronę powodową pism procesowych w innej formie nie wywołuje skutków prawnych, które ustawa wiąże z wniesieniem pisma do sądu. W celu wszczęcia postępowania, jak również dalszego jego prowadzenia, powód powinien założyć konto w systemie teleinformatycznym obsługującym elektroniczne postępowanie upominawcze. Procedurę zakładania konta oraz wnoszenia pism regulują stosowne akty wykonawcze⁷. Digitalizację samej judykatury w e.p.u. wprowadza art. 505³⁰ k.p.c., na podstawie którego czynności dokonywane w e.p.u. przez sąd, referendarza sądowego i przewodniczącego utrwalane są wyłącznie w systemie teleinformatycznym, a wytworzone w ich wyniku dane są opatrywane podpisem elektronicznym⁸.

W związku z rosnącą popularnością elektronicznego postępowania coraz większą rolę dla wykonywania zawodu adwokata zaczyna odgrywać możliwość założenia konta użytkownika o profilu zawodowego pełnomocnika. W tym celu na głównej stronie platformy e-sądu⁹ należy wybrać zakładkę „załóż konto” i spośród dostępnych w niej opcji zaznaczyć „profil podstawowy”. Po wypełnieniu danych identyfikacyjnych i wyborze opcji „profil pełnomocnika zawodowego” pełnomocnik ów powinien oznaczyć swą przynależność zawodową oraz numer wpisu na listę swojej korporacji. Następnie, zgodnie z regulacją art. 37b ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze¹⁰, należy wystąpić o udzielenie danych do składania podpisu elektronicznego, bądź też poinformować e-sąd o chęci korzystania, na potrzeby elektronicznego postępowania upominawczego, z bezpiecznego podpisu elektronicznego, weryfikowanego za pomocą waż-

⁶ Przez okres 2010 r. sądem właściwym do rozpoznawania e-spraw był na mocy zmienionego rozporządzenia Sąd Rejonowy w Lublinie (Dz.U. z 2009 r. nr 220, poz. 1728).

⁷ Są to odpowiednio: rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 grudnia 2009 r. w sprawie trybu zakładania konta oraz sposobu posługiwania się podpisem elektronicznym w postępowaniu upominawczym (Dz.U. nr 226, poz. 1830), dalej jako rozporządzenie MS w sprawie sposobu zakładania konta; rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 grudnia 2009 r. w sprawie sposobu wnoszenia pism procesowych drogą elektroniczną w elektronicznym postępowaniu upominawczym (Dz.U. nr 226, poz. 1832), dalej: rozporządzenie MS w sprawie sposobu wnoszenia pism procesowych.

⁸ W rozumieniu art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym, dalej u.p.e. (Dz.U. nr 130 poz. 1450).

⁹ <https://www.e-sad.gov.pl>

¹⁰ Tekst jedn. Dz.U. z 2009 r. nr 146, poz. 1188 z późn. zm.

nego kwalifikowanego certyfikatu¹¹. Pisemny wniosek składany jest za pośrednictwem właściwej rady adwokackiej do VI Wydziału Cywilnego Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie. Zgodnie z art. 37b Prawa o adwokaturze okręgowe rady zobowiązane są do przesyłania wniosków (jak i zawiadomień) w terminie 14 dni od daty ich złożenia, jednakże uchybienie temu terminowi nie pociąga za sobą żadnych skutków prawnych¹². Redakcja omawianego artykułu wskazuje, że radami właściwymi do pośredniczenia w złożeniu wniosku będą każdorazowo rady adwokackie właściwe dla miejsca wpisu konkretnego adwokata, a nie rada działająca na obszarze, gdzie siedzibę ma e-sąd¹³. Założenie konta w praktyce sprawia, że adwokat co do zasady już nigdy nie będzie musiał zwracać się o jakiegokolwiek pośrednictwo w uzyskaniu dostępu do e-sądu¹⁴. Jak już wspomniano, do skutecznego wytoczenia powództwa, jak i składania dalszych pism procesowych w e.p.u., niezbędne jest skorzystanie z pośrednictwa platformy e-sądu. Wymóg ten nie wiąże pozwanego, który w kwestii wniesienia ewentualnego sprzeciwu posiada wybór pomiędzy tradycyjną formą pisemną a formą elektroniczną. W drugiej sytuacji także i on musi posiadać konto na portalu obsługującym e.p.u., a złożenie sprzeciwu w formie elektronicznej przesądzi o włączeniu całego postępowania w ramy e.p.u. W takiej sytuacji późniejsze wniesienie pisma procesowego w formie tradycyjnej nie wywoła skutków prawnych, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma do sądu (art. 505³¹ § 1–2 k.p.c.). Powyższe dotyczy także pełnomocnika, który przejął prowadzenie sprawy po uprzednim wniesieniu przez pozwanego elektronicznego sprzeciwu. Należy w tym miejscu wszakże pamiętać, że adwokat ma obowiązek korzystania z własnego konta dostępu i podpisu, a posłużenie się cudzym certyfikatem, niezależnie od istnienia bądź nieistnienia zgody zainteresowanego, stanowi przestępstwo z art. 47 u.p.e, zagrożone karą grzywny lub pozbawienia wolności do lat 3. To samo należy odnieść do sytuacji, gdy elektroniczny podpis składa aplikant adwokacki, nieuprawniony do założenia własnego konta zawodowego pełnomocnika, a co za tym idzie – do osobistego podpisywania wnoszonego pozwu.

RÓŻNICE POMIĘDZY E.P.U. A ZWYKŁYM POSTĘPOWANIEM UPOMINAWCZYM

Odpowiednie stosowanie w e.p.u. przepisów o postępowaniu upominawczym ograniczone jest odrębnościami wynikającymi z Rozdziału 1 Działu VIII k.p.c. (art. 505²⁸ k.p.c. *in fine*). Kilka spośród nich ma niezmiernie istotne znaczenie dla praktyki zawodowej adwokata korzystającego z e-sądu. Pierwszą z nich jest brak obowiązku załączania pełnomocnictwa. Elektroniczne postępowanie upominawcze nie przewiduje składania wraz z pozwem (jak i z elektronicznym sprzeciwem od nakazu zapłaty) umocowania do działania w imieniu strony. Konieczne i wystarczające jest przywołanie treści pełnoc-

¹¹ W ujęciu art. 3 u.p.e.

¹² J. Gołaczyński, Ł. Goździaszek, (w:) J. Gołaczyński (red.), *Elektroniczne postępowanie upominawcze. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 261 i n.

¹³ Okręgowa rada adwokacka będzie zatem właściwa dla składania wniosków jedynie przez adwokatów wykonujących zawód na podstawie wpisu na listę adwokacką przez nią prowadzoną.

¹⁴ J. Gołaczyński, Ł. Goździaszek, (w:) J. Gołaczyński (red.), *Elektroniczne*, s. 260.

nictwa stanowiącego podstawę do wystąpienia profesjonalnego zastępcy w sprawie. Okoliczność ta oczywiście nie zwalnia adwokata z obowiązku uzyskania umocowania dla dokonywanych przez siebie czynności w danym postępowaniu, natomiast pociąga za sobą uniknięcie obowiązku fiskalnego z art. 1 ust. 1 pkt 2 ustawy o opłacie skarbowej¹⁵. Opłacie tej podlegają bowiem dokumenty stwierdzające fakt udzielenia pełnomocnictwa, składane w postępowaniu sądowym, natomiast w e.p.u. następuje tylko i wyłącznie ich przywołanie i stosowne opisanie, a nie złożenie do akt sprawy¹⁶.

Właściwość sądu w elektronicznym postępowaniu upominawczym cechują pewne odrębności w stosunku do właściwości przewidzianej dla zwykłego postępowania upominawczego. Istotnym *novum* jest tu możliwość dochodzenia roszczeń pieniężnych nie tylko niezależnie od wartości przedmiotu sporu¹⁷, lecz także w oderwaniu od miejsca zamieszkania pozwanego (art. 498 § 1 oraz art. 16 w zw. z art. 17 § 4 k.p.c.). Powód może wytoczyć powództwo przed e-sądem niezależnie od faktu zawarcia przez strony umowy prorogacyjnej (art. 46 § 1 k.p.c.). Oczywiście pozwany nie jest pozbawiony możliwości podnoszenia zarzutu zawarcia umowy poddającej rozstrzygnięcie sporu uprzednio wybranemu sądowi, jednakże jego skuteczne zgłoszenie zależne jest od uprzednio złożonego sprzeciwu i przekazania sprawy do rozpoznania poza sądem elektronicznym¹⁸. Wytaczający powództwo może doprowadzić do przekazania sprawy sądowi właściwemu w sprawie na podstawie właściwości przemiennej czy też umowy prorogacyjnej. Do przekazania sprawy dochodzi w razie uznania braku podstaw do wydania nakazu zapłaty (art. 505³³ § 1 w zw. z 505²⁸ k.p.c.), w wypadku gdy zachodzi konieczność uchylecia nakazu zapłaty (art. 502¹ § 1 w zw. z 505³³ § 1 k.p.c.) oraz w wypadku skutecznego wniesienia sprzeciwu przez stronę pozwaną (art. 505³⁶ § 1 k.p.c.). Niewskazanie przez powoda właściwego sądu sprawi, że system obsługujący e-postępowanie automatycznie, na podstawie uprzednio wprowadzonego adresu pozwanego, zaszereguje sprawę jako właściwą do ewentualnego przekazania wedle właściwości ogólnej (w rozumieniu przepisów art. 27–30 k.p.c.).

Odnosząc się do przesłanek uzasadniających niewydanie przez e-sąd nakazu zapłaty i przekazanie sprawy sądowi właściwemu, należy wskazać, że w praktyce najczęstszą podstawą będzie tu „oczywista bezzasadność” roszczenia (art. 499 § 1 pkt 1 k.p.c.). O tym, czy zaistniała opisana przesłanka, decydować ma przede wszystkim zapoznanie się podmiotu orzekającego (w wypadku e.p.u. sędziego lub referendarza sądowego, art. 505³⁰ § 1 k.p.c.) *prima facie* z żądaniem pozwu i twierdzeniami w nim wywodzonymi. Jeśli ich podstawa będzie sprzeczna z zasadniczymi i niepodlegającymi jakiegokolwiek wykładni przepisami prawa materialnego lub gdy żądania i twierdzenia w ogóle będą pozbawione takowej podstawy, nakaz zapłaty nie zostanie wydany. To samo dotyczy sytuacji, gdy okoliczności faktyczne przytoczone w powództwie są oczywiście nierealne, sprzeczne z faktami powszechnie znanymi¹⁹.

¹⁵ Ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz.U. nr 225, poz. 1635 z późn. zm.).

¹⁶ Podobnie K. Franczak, *Elektroniczne postępowanie upominawcze – zalety i wady dla stron postępowania*, PPH 2011, nr 7, s. 53.

¹⁷ Jednakże algorytm platformy e-sądu ogranicza wartość poszczególnych roszczeń do wysokości 100 000 000 zł.

¹⁸ M. Tchórzewski, P. Telenga, *Elektroniczne postępowanie upominawcze. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 17–18.

¹⁹ *Ibidem*, s. 46.

Przepisy regulujące e.p.u. nie nakładają obowiązku dołączania do pozwu jakichkolwiek załączników (art. 505³² k.p.c.). O zasadności wydania nakazu zapłaty bądź o jej braku rozstrzyga się na podstawie uzasadnienia powództwa oraz opisu dowodów, na których je oparto. Powód opisuje dokumenty poprzez wskazanie ich rodzaju (umowa, faktura, akt notarialny, inny), daty wystawienia, faktu, jaką okoliczność stwierdzają, oraz poprzez ich krótkie uzasadnienie. Brak wymogu załączania dowodów w znaczny sposób ułatwia pracę pełnomocnika procesowego, który – szczególnie przy współuczestnictwie biernym, nie musi sporządzać licznych odpisów pozwu czy też dokumentów, jak i potwierdzać zgodności ich treści z oryginałami. Dalej idące udogodnienia wprowadza art. 479^{1a} w zw. z art. 505²⁹ k.p.c., na mocy którego w e.p.u. nie stosuje się przepisów o postępowaniu w sprawach gospodarczych, w tym także dotyczących prekluzji dowodowej. Rygory przewidziane w art. 479¹–492²² k.p.c. wiążą stronę powodową dopiero po przekazaniu sprawy do rozstrzygnięcia przez sąd właściwości ogólnej i po wezwaniu do uzupełnienia pozwu w sposób właściwy dla postępowania w sprawach gospodarczych²⁰.

Z technicznego punktu widzenia czynność sporządzania pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym w pewnym sensie przyrównać można do wypełnienia urzędowych formularzy. Podobnie jak w nich, mamy do czynienia z systemem powiązanych ze sobą rubryk, których odpowiednie wypełnienie sprawi, że pismo będzie mogło otrzymać swój bieg. Część z nich jest objęta algorytmem wykrywającym ewentualne braki i omyłki (wpisanie niespotykanego układu cyfr w numerze PESEL powoda, omiśnięcie obowiązkowej rubryki itp.), co sprawia, że odrzucenie pozwu z uwagi na braki formalne następuje zdecydowanie rzadziej niż przy zastosowaniu zwykłej formy pisemnej. Co więcej, w e.p.u. nigdy nie dojdzie do zwrotu nieopłaconego pisma na podstawie art. 130² k.p.c., czy też z uwagi na brak podpisu. Pismo, które nie zostało opatrzone podpisem elektronicznym czy też opłacone, w ogóle nie może zostać przesłane do sądu – będzie oczekiwać w profilu użytkownika na dokonanie stosownych czynności. Jest to na tyle ważne, że do momentu wykonania wymaganych czynności pismo jedynie widnieje w systemie, lecz nie jest skutecznie złożone do sądu. Dopiero wniesienie stosownej opłaty sprawia, że pismo staje się gotowe do wywołania skutków prawnych (*argumentum a contrario* do art. 130 § 6 k.p.c.). Powód nie ma obowiązku załączania dowodu jej uiszczenia, a system automatycznie odnotowuje jej uiszczenie. W praktyce, korzystając z przekierowania do płatności elektronicznych, należy wykazać się czujnością, gdyż platforma e-sądu w razie przerwania sesji wnoszenia opłaty potraktuje ją jako opłatę oczekującą na zaksięgowanie i przez kilka dni będzie bezskutecznie odpytywać *providera* bankowości elektronicznej, czy została ona skutecznie wniesiona. Niedokonany przelew zostanie ostatecznie zweryfikowany negatywnie, cała zaś sytuacja niesie za sobą ryzyko uchybienia terminowi przedawnienia, w szczególności gdy roszczenie znajduje się na granicy jego upływu, co w dalszym toku postępowania może mieć negatywny wpływ dla powoda, jak i jego pełnomocnika, narażającego się na zarzut nienależytego prowadzenia sprawy.

W elektronicznym postępowaniu upominawczym opłatę uiszcza się jedynie od pozwu, sprzeciw nie jest nią obciążony. Opłata od pozwu wynosi 1/4 opłaty podstawowej uiszczanej

²⁰ K. Franczak, *Elektroniczne*, s. 51.

w sprawach cywilnych, tj. odpowiada 1,25% wartości przedmiotu sporu²¹. Nawet po naliczeniu dodatkowej, obligatoryjnej opłaty manipulacyjnej dla operatora systemu e-sądu²² jest to druga najniższa opłata stosunkowa uiszczana w polskich sądach²³. Dla niezamożnego klienta odgrywać to może niebagatelną rolę, gdyż w obecnym stanie prawnym nie jest możliwe zwolnienie powoda od uiszczania kosztów sądowych w postępowaniu przed sądem elektronicznym (art. 104a ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych)²⁴. Opłacenie pozwu w zdecydowanej większości przypadków stanowi ostatnią czynność powoda, zmierzającą bezpośrednio do wydania przez e-sąd nakazu zapłaty. W razie wydania postanowienia jest ono zaskarżalne (zażaleniem bądź skargą na czynności referendarza sądowego) także w formie elektronicznej. Tę samą postać przybiera wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, przesyłany wraz z elektronicznym nakazem zapłaty na konto e-portalu wybranego komornika.

PODSUMOWANIE

Elektroniczne postępowanie upominawcze w założeniu ma być instytucją usprawniającą pracę sądów oraz ułatwiającą i upowszechniającą dostęp do nich. Usprawnienia wprowadzone e.p.u. mogą się okazać pomocne także dla profesjonalnego pełnomocnika prawnego. W znaczny sposób ułatwiają i przyspieszają wytaczanie powództw w sprawach kwalifikujących się do rozpoznawania w postępowaniu upominawczym. Elektroniczne postępowanie upominawcze modyfikuje i łagodzi wymogi formalne w zakresie pełnomocnictwa, wniosków dowodowych, opłat czy też prekluzji procesowej. Przy prowadzeniu licznych spraw w sądzie elektronicznym, z uwagi na brak konieczności drukowania, kserowania, poświadczania zgodności załączników z oryginałami, fizycznego wysyłania czy też dostarczenia pisma do sądu, profesjonalny pełnomocnik obniża koszty własne prowadzonej praktyki.

W ciągu dwóch lat swego funkcjonowania e.p.u. osiągnęło znaczną popularność, co niestety wpływa negatywnie na jego szybkość. Niemniej jednak pozostaje ono atrakcyjnym narzędziem wykonywania praktyki adwokackiej, szczególnie w obliczu postępującej digitalizacji wymiaru sprawiedliwości.

---

²¹ Art. 19 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. nr 90, poz. 594 z późn. zm.).

²² Dodatkowe 1,8–2,5% od wyliczonej opłaty sądowej; https://www.e-sad.gov.pl/Subpage.aspx?page_id=15

²³ Niższa opłata uiszczana jest w postępowaniu nakazowym, nie dolicza się do niej dodatkowych opłat.

²⁴ Podobnie K. Franczak, *Elektroniczne*, s. 53.